

**Pellolta
pöytään**

**Ympäristö
ja
Ilmasto**

**Elinvoimainen
maaseutu**

Digitalisaatio

**Osaaminen
ja
Tiedon siirto**

Innovaatiot

Eväitä uudistuvaan kestävään kasvuun

**Pohjois-Karjalan
maaseudun kehittämissuunnitelma
2023 - 2027**

SISÄLTÖ

- I. Alkusanat
- II. Nykytilan kuvaus
- III. Kehittämisstrategia
- IV. Tavoitteet ja toimenpiteet
 - I. Pelloilta pöytään
 - II. Ympäristö ja ilmasto
 - III. Uudistuva maaseutu
- V. Rahoitussuunnitelma
- VI. Toimeenpano
- VII. Valmisteluprosessi

Kuva: Äksyt ämmät
©maaseutuverkosto/Martina Motzbäuchel

Kuva etusivulla: Mari Voutilainen ja Antero
Lehikoinen/Maakaista.fi

Maaseudun kehittämisterveiset

Ohjelmakausi 2014 – 2020 päättyy ja uusi kausi 2021 – 2027 alkaa. Tällä kertaa sujuvasti kahden vuoden (2021 – 2022) siirtymäkauden turvin. Suunnitelmia tulevaisuuteen tehdään valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti EU-tasolla asetettujen suuntaviivojen mukaisesti. Kunnianhimoisena tavoitteena on, että seuraavasta ohjelmakaudesta tulee aina edeltäjäänsä parempi.

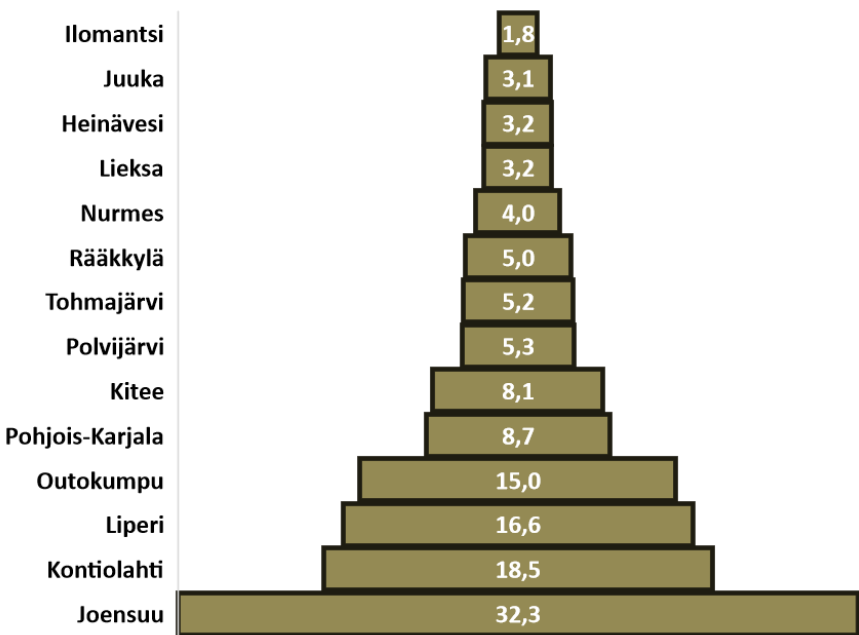
Tulevia toimia suunnitellaan tilanteessa, jossa maaseudun mahdollisuudet näyttävät uudessa ja mielenkiintoisessa valossa. Monien haasteiden ohella uudet mahdollisuudet kuten etätyö, monipaikkaisuus, paranevat tietoliikenneyhteydet, väljempi asuminen ja kotimaisen ruoantuotannon arvon ymmärtäminen ovat asioita, joiden merkitys on kasvanut. Ympäristö- ja ilmastoasioiden ohella digitalisaatio, osaaminen ja innovaatiot korostuvat entisestään.

Tähän suunnitelmaan on koottu suunnitelmat Pohjois-Karjalan maaseudun kehittämistoimista tuleville vuosille. Ohjelman kolme isoa kokonaisuutta ovat ruoantuotanto ja maatalous, ympäristö- ja ilmastoasiat sekä kolmantena uudistuva maaseutu. Kehittämistarpeiden, haasteiden ja mahdollisuuksien kautta on rakennettu polkua tulevaisuuteen. Kullekin osa-alueelle asetettujen tavoitteiden ja vaikuttavuuden saavuttamiseksi on koottu joukko toimenpiteitä ja työkaluja toimeenpanoa varten.

Tässä vaiheessa tavoitteet ja toimenpiteet on piirretty melko karkealla ja isolla pensselillä. Ajatus on, että aikojen ja olosuhteiden muuttuessa asiat tarkentuvat, toimia arvioidaan ja tarvittaessa suunnitelmia tarkennetaan.

Miksi maaseutua kannattaa kehittää? Yksinkertaisesti siksi, että maaseudulla on edelleen paljon mahdollisuuksia. Maaseutu tarjoaa mahdollisuuksia yrittämiseen, työhön, toimeentuloon ja hyvään elämään. Siksi sitä kannattaa edelleen kehittää!

Asukasta/ km²
v. 2019

164 000 asukasta

47 % Joensuussa
73 % taajamissa
27 % haja-asutusalueella
4 % vieraskielisten osuus
49,8 % miehiä
50,2 % naisia

18 791 km²

Maapinta-ala

18 %

Vesistöjen (4 112 km²)
osuus kokonaispinta-
alasta (22 903 km²)

300 km

Euroopan Unionin
ulkorajaa

8,7 asukasta/ km²

Suomi 18,2 as./ km²
EU 117 as./ km²

6,6 %

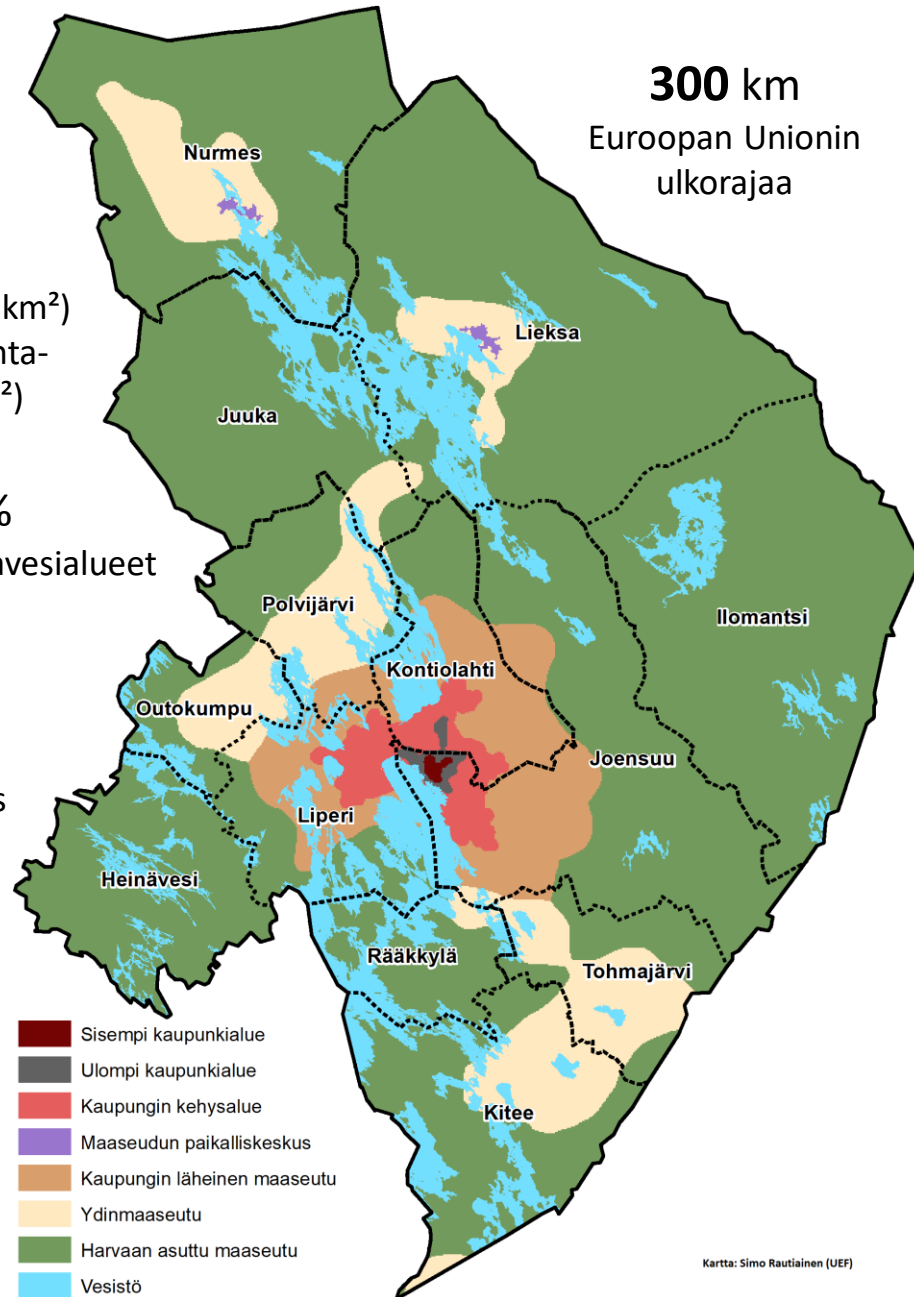
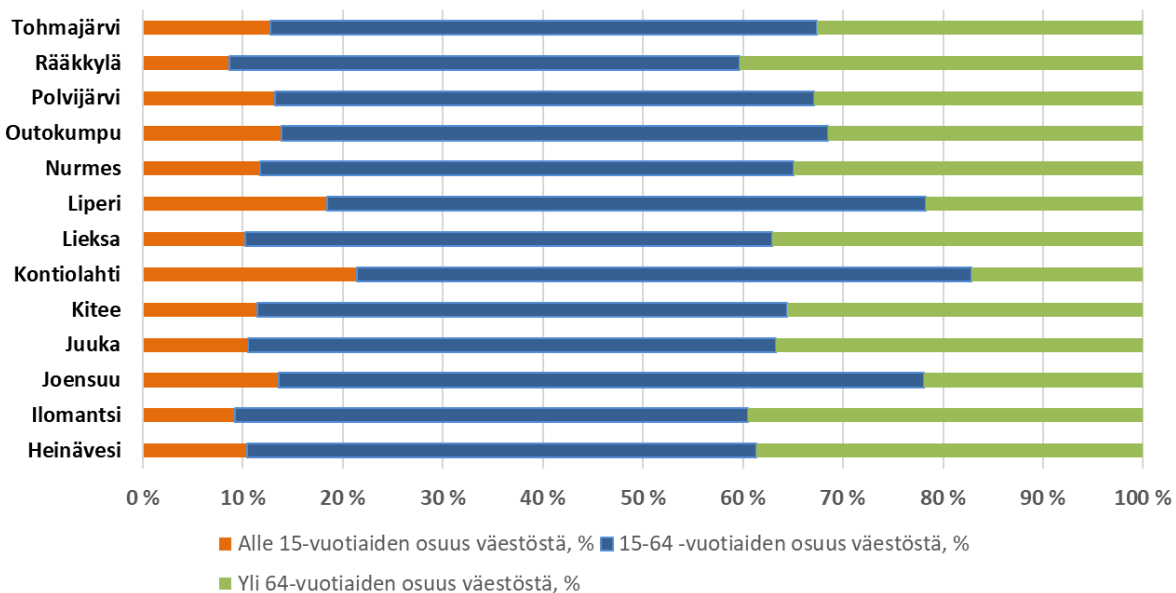
Luokitellut pohjavesialueet
maapinta-alasta

4,6 %

Maatalousmaan osuus
maapinta-alasta

46 vuotta

Väestön keski-ikä
- miehet 45 vuotta
- naiset 47 vuotta

Kartta: Simo Rautialainen (UEF)

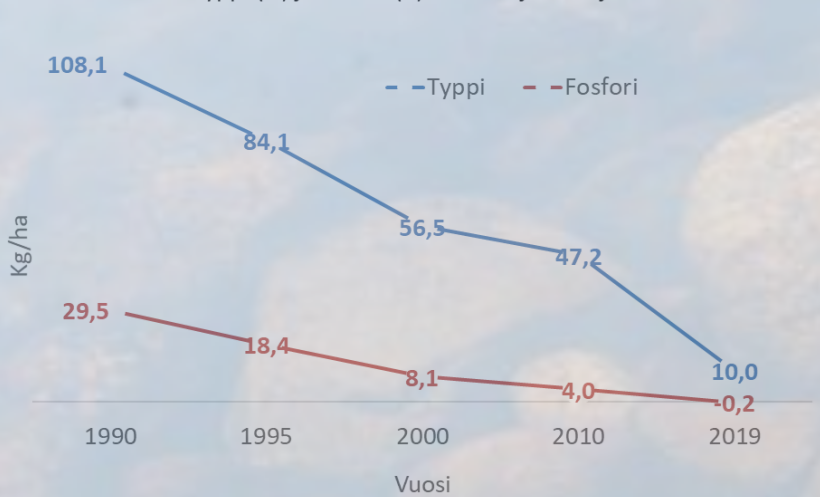
276 000 tonnia CO2-ekv

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt*)

22 % kokonaispäästöstä

4,2% koko maan maatalouden päästöstä

Maatalouden typpi (N) ja fosfori (P) tase Pohjois-Karjalassa

93 %

Luokitellusta järvipinta-alasta ekologinen tila on hyvä tai erinomainen.

Jokimuodostumista 83 % on erinomaisessa tai hyvässä tilassa pituuden perusteella tarkasteltuna

1 246 km²

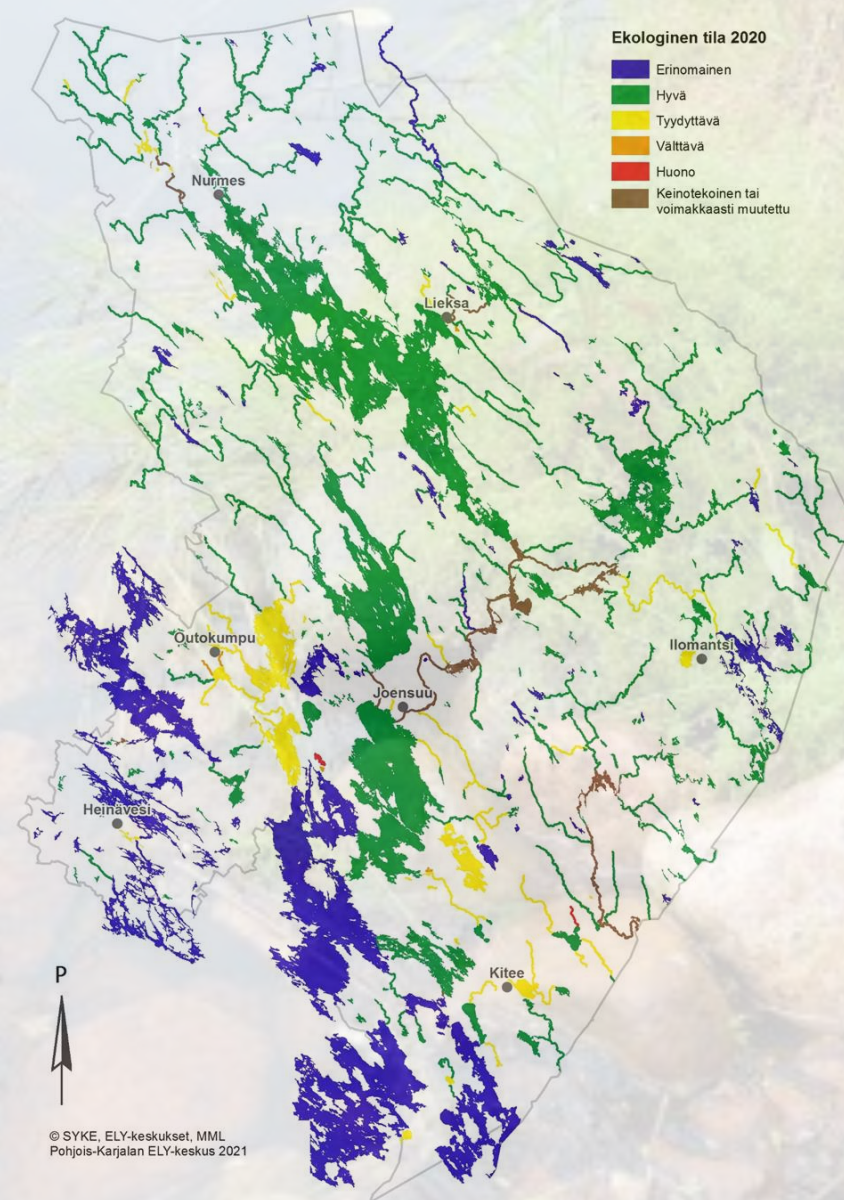
Luokiteltujen pohjavesialueiden (341 kpl) pinta-ala (6,6 % Pohjois-Karjalan maapinta-alasta).

Muodostuvan pohjaveden määrä 615 734 m³/vrk.

Vedenhankintaa varten tärkeitä (1 ja 1E-luokat)

alueita 481 km²/määrä 262 084 m³/vrk.

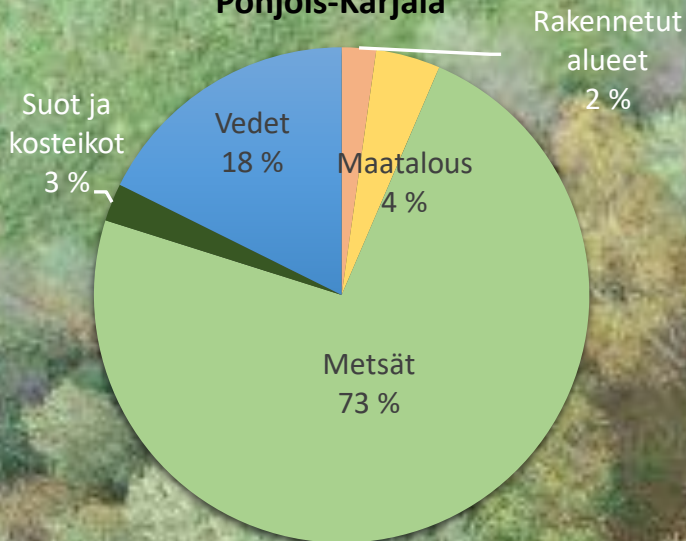
Vesilaitosten jakama talousvesi noin 26 000 m³/vrk on 100 % pohjavettä.

Maankäyttöluokat

Corine maanpeite aineiston mukainen luokittelu perustuu maankäyttöön eikä kuvaa maaperän ominaisuuksia.

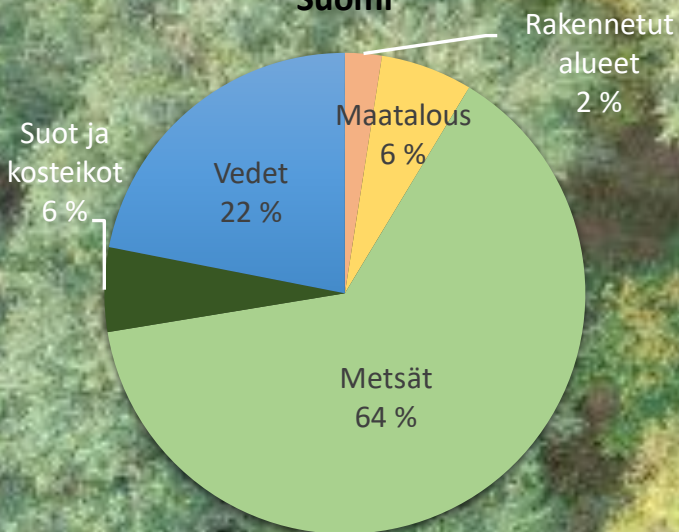
Pohjois-Karjala

86 163 ha

Käytössä oleva maatalousmaa v. 2020
- 3,9 % koko maan maatalousmaasta
Turvepeltojen osuus viljelyalasta 13 % *)

Suomi

457 000 kg

Kaupallisen kalastuksen saalis (v. 2019)

- Saaliin arvo 1,73 milj. €
- Muikkua 189 tn
- Kuhaa 165 tn
- Muut kalat 103 tn
- Noin 7 % koko maan sisävesien kalasaaliin määrästä ja 10 % saaliin arvosta
- Kalanviljelylaitoksia 10
- Vapaa-ajan kalastajia 40 % väestöstä
- Aktiiviset kalastajat
 - Ryhmä 1: 31
 - Ryhmä 2: 213

1 676 000 ha

Metsätalousmaa

- josta metsämaa 1 572 000 ha
- 6,4 % koko maan metsätalousmaasta
- Turvemaiden osuus 33 % metsätalousmaasta

Omistus *)

- Yksityiset 53 %
- Yhtiöt 20 %
- Valtio 21 %
- Muut 6 %

8,87 milj. m³ *)

Puuston vuotuinen kasvu

- 5,8 m³/ha/vuosi

Hakkuukertymä 5,7 milj. m³ (v. 2020) *)

- Yksityismetsät 3,94 milj. m³
- Valtio ja metsäteollisuus 1,78 milj. m³
- 8,3 % koko maan hakkuukertymästä

Puuston tilavuus metsä- ja kitumaalla 202 milj. m³

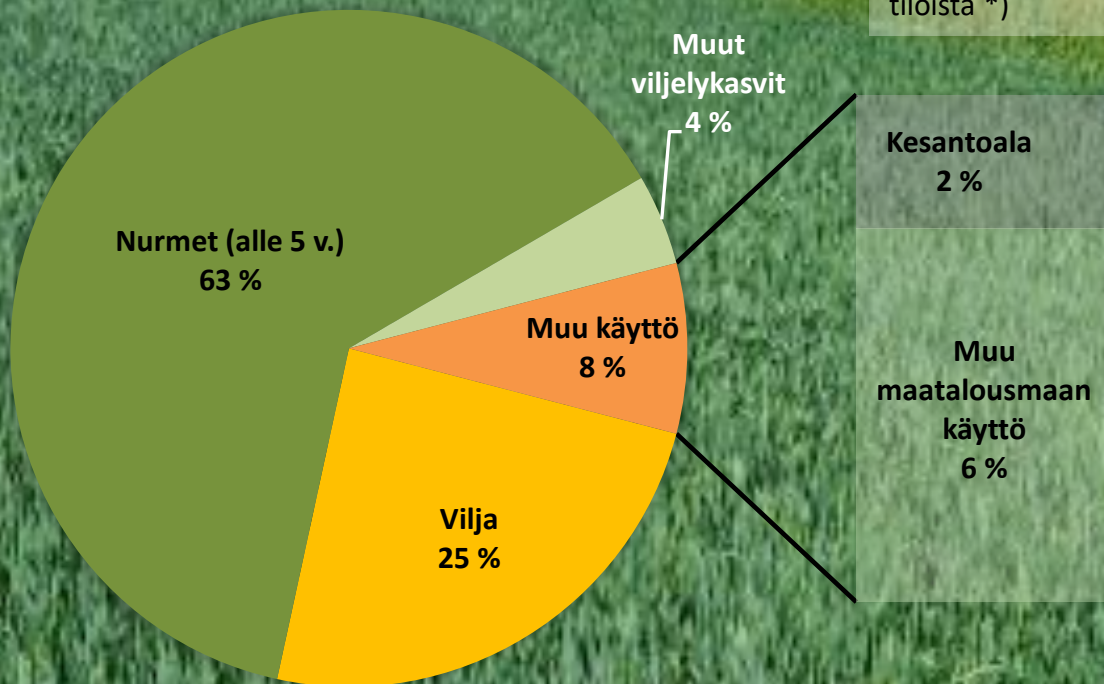
- 8,7 % koko maan puuston tilavuudesta
- Mänty 60 %
- Kuusi 26 %
- Koivu 12 %

43 ha

Käytössä oleva maatalousmaa/tila
Metsämaata 60 ha/tila

MAATALOUSMAAN (86 163 HA) KÄYTTÖ (v. 2020)

40 %

Käytössä olevasta maatalousmaasta on vuokrattuna 62 %:lle tiloista *)

1997

Maatalous- ja puutarhayritysten määrä (v. 2019)

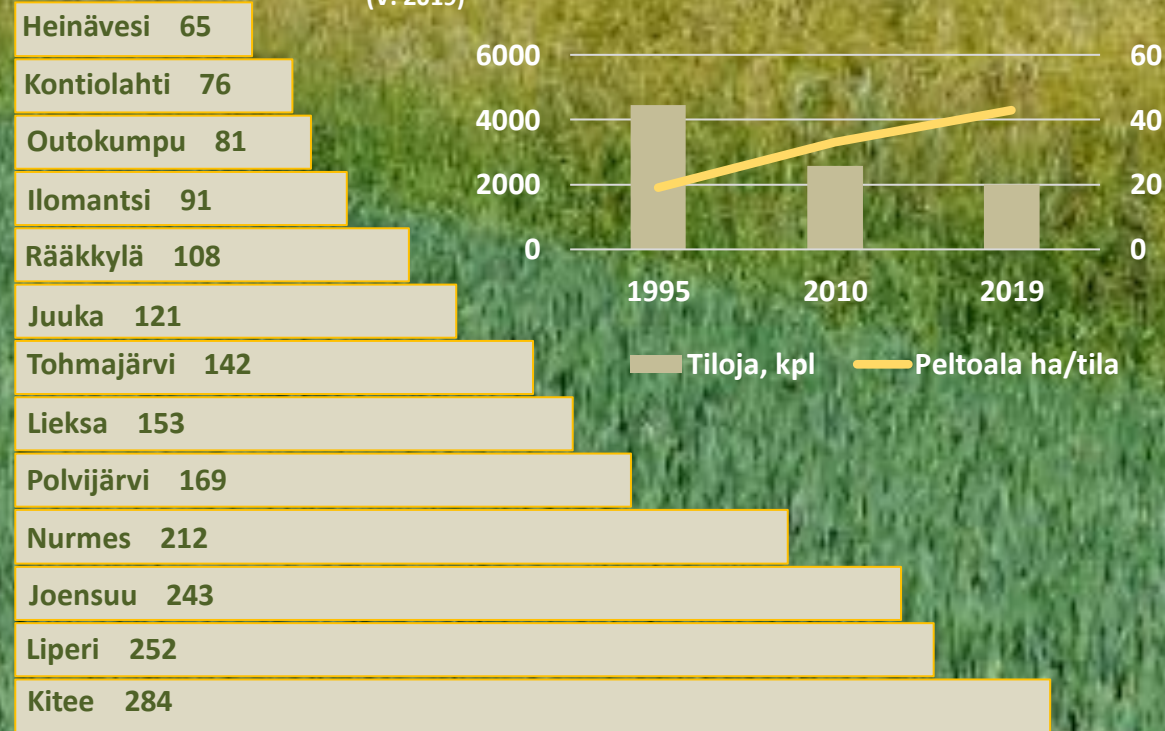
27 %

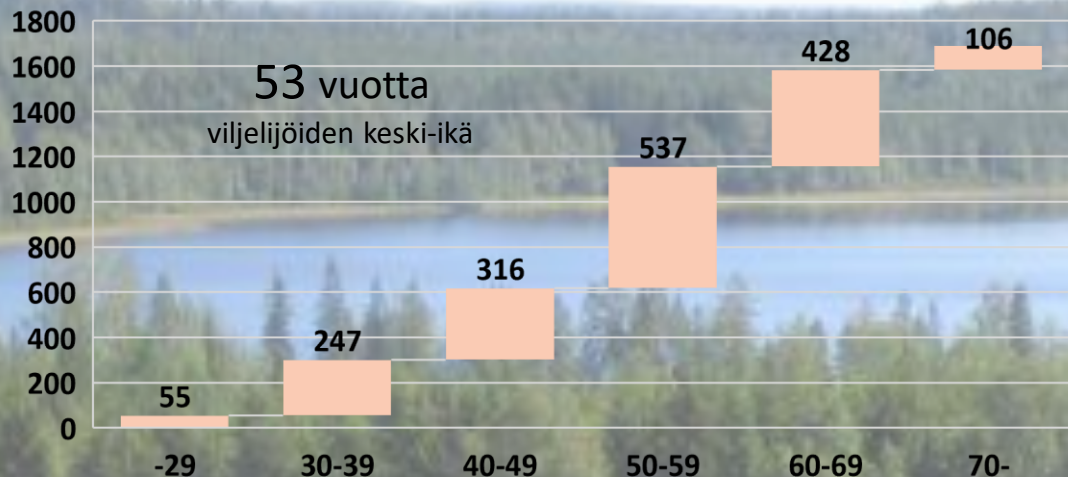
luonnonmukaisen tuotannon osuus kokonaispeltopinta-alasta

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYKSET KUNNITTAIN

(v. 2019)

VILJELIJÄT IKÄLUOKITTAIN yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla

120 miljoonaa litraa
meijeriin toimitetun maidon määrä *)

330 000 litraa
maitoa meijeriin/ tila *)

30
suoramyyntiä
harjoittavia tiloja

6 miljoonaa kiloa
lihantuotanto

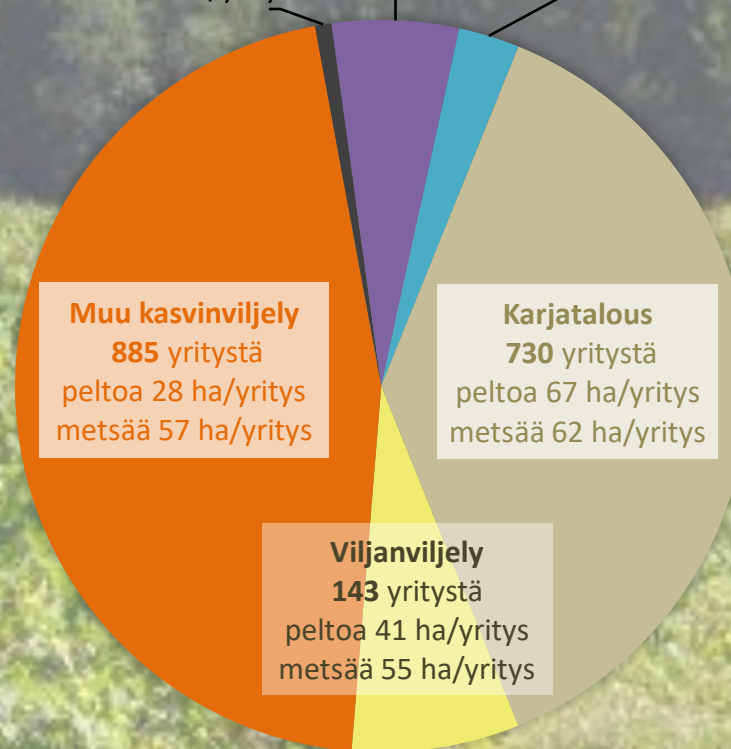
81
elintarvikevalmistuksen
toimipaikkoja
- henkilöstö 900 ja
liikevaihto 229 M€

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYKSET PÄÄTUOTANTOSUUNNAN MUKAAN *)

Kasvihuonetuotanto
14 yritystä
peltoa 2 ha/yritys
metsää 124 ha/yritys

Avomaantuotanto
108 yritystä
peltoa 20 ha/yritys
metsää 55 ha/yritys

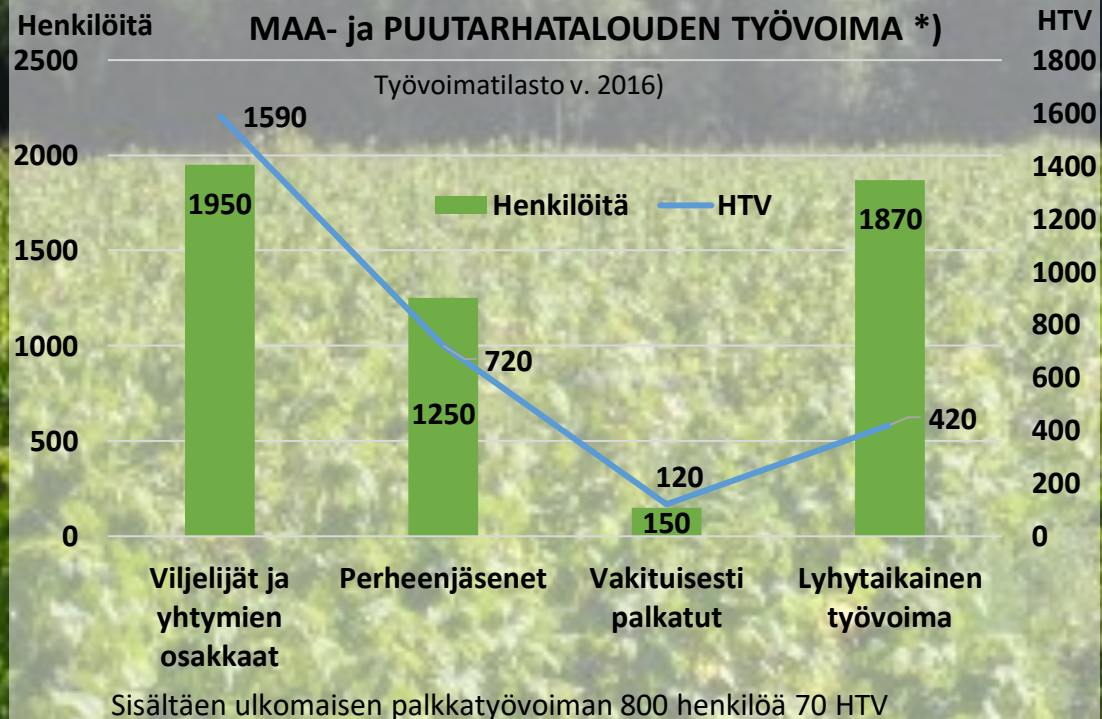
Sekamuotoinen tuotanto
52 yritystä
peltoa 61 ha/yritys
metsää 63 ha/yritys

Lypsykarjatalous
365 yritystä
peltoa 75 ha/yritys
metsää 65 ha/yritys

Naudanlihan tuotanto
199 yritystä
peltoa 84 ha/yritys
metsää 74 ha/yritys

Muu karjatalous
166 yritystä
peltoa 30 ha/yritys
metsää 41 ha/yritys

Aktiivinen maatalous- ja ruoan tuotanto

Maatalous ja elintarviketuotanto ovat tulevaisuuden toimialoja, joilla varmistetaan elintarvikehuollon toimintavarmuus kaikissa olosuhteissa myös globaalien kriisien kohdatessa. Pohjois-Karjalan maatalouden vahvuutena on erikoistuminen nurmivaltaiseen viljelyyn perustuvaan kotieläintuotantoon. Haasteellisista tuotanto-olosuhteista ja rakenteesta huolimatta alueella on monipuolistettu tuotantoa mm. marjanviljelyyn ja erikoiskasveihin. Korkeat tuotantokustannukset ja laatuvaatimukset yhdistettynä rajallisiin ja keskittyneisiin markkinoihin ovat haasteita kilpailukykyisen ja kannattavan tuotannon jatkumiselle alueella. Kannattavuuden ja tuottavuuden kehittäminen sekä uusien yrittäjien saaminen alalle ovat merkittäviä kehittämishaasteita. Haasteiden voittamiseksi tarvitaan jatkuvaa oppimista sekä uuden tiedon hankkimista ja soveltamista käytäntöön. Uusiin tuoteinnovaatioihin, lisäarvon tuottamiseen jalostusastetta nostamalla sekä uusiin markkinamekanismeihin tarvitaan kehityspanostuksia.

Kestävästi toimiva ja kilpailukykyinen ruokajärjestelmä kantaa globaalia vastuuta korkean laatutason ruokahuollosta.

Ratkaisuja ympäristö – ja ilmastohaasteisiin

Tuotantomenetelmien kehittämällä sekä tehokkaalla ravinteiden käytöllä ja kierrätyksellä voidaan pienentää tuotannon ominaiskuormitusta. Biotalous luo mahdollisuuksia kehittää hiilensidontaa pyrittäessä kohti hiilineutraalia ja fossiilisista raaka-aineista vapaata uusiutuvaa energia- ja materiaalitaloutta. Maatalouden muovaamien perinneympäristöjen hoito sekä alkuperäisrotujen ja -kasvien geeniperimän suojelu edistävät monimuotoisuuden säilymistä. Hajautettu maataloustuotanto on samalla ratkaisu pyrittäessä pienentämään ympäristöön ja tuotantoon liittyviä riskejä. Vastuullinen ja kannattava liiketoiminta sekä kestävät asumis- ja liikkumISRatkaisut edistävät maaseudun kestävä kehitystä.

Maatalous ja metsätalous ovat hiiltä sitovia toimialoja, jotka tuottavat ratkaisuja ilmastonmuutoksen haasteisiin.

Uudistuva ja monimuotoinen maaseutu

Maaseudun uudistuminen ja vetovoimainen toimintaympäristö luovat edellytykset yrittäjyyden ja väestön kasvulle maaseudulla. Maaseudulla yrittämistä, asumista, monipaikkaisuutta ja vapaa-ajan toimintoja tukeva kehittämis- ja toimintaympäristö ovat toiminnan painopisteinä. Innovaatiotoiminnan sekä ekosysteemien ja kehittämisalustojen luomia mahdollisuuksia hyödynnetään maaseudulla. Yritystoimintaa kehittämällä ja monipuolistamalla sekä yrittäjyyttä kasvattamalla voidaan lisätä maaseudun taloudellista aktiviteettia ja elinvoimaa.

Haasteita harvaan asutulla maaseudulla tulevat olemaan osaavan työvoiman saatavuus sekä toimivan infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito. Yhteistyö, osallistaminen ja yhteisöllisyys sekä verkostoituminen ja arvoverkostojen hyödyntäminen voivat olla vahvuuksia, joilla edistetään maaseudun kehittymistä ja vaikutetaan väestön vähenemiseen maaseudulla.

Maaseudun kehityspotentiaalIn ja omaleimaisuuden vahvistamisella kehitetään maakuntaa monipaikkaisena toiminta- ja asuinYmpäristönä.

Digitaalisen siirtymän edistäminen, uudet innovaatiot, tutkimus ja teknologia sekä uusimman tiedon hankkiminen ja osaamisen kehittäminen ovat kaikkia strategisia painopisteitä tukevia monialaisia tavoitteita.

VISIO

Kestävä ruokajärjestelmä on edellytys kannattavaan ja yrittäjälle toimeentulon mahdollistavaan maataloustuotantoon. Elintarvikearvoketju uudistuu osaamisen, uusimman tiedon, digitalisaation, innovaatioiden ja teknologisten ratkaisujen avulla.

Kannattavuus on perusedellytys taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi toimivalle ruokajärjestelmälle. Maataloustuotannon jatkuvuuden ja kehittymisen kannalta riittävän tulonmuodostuksen saaminen ruuantuotannon arvoketjussa on haasteellista keskittyneillä markkinoilla. Toimenpiteitä tarvitaan sekä markkinoilta saatavien tuottojen kasvattamiseen että yksikkökustannusten pienentämiseen. Alkutuotannon aseman vahvistaminen elintarvikeklusterin arvoketjussa edellyttää uudenlaisten myyntikanavien ja järjestelmien kehittämistä. Kannattavuuden parantamisessa haasteena on tuottojen ja kustannusten eriytyvät kehitystrendit.

Tuottavuuden ja tehokkuuden kehittäminen ovat tukipolitiikasta riippumattomia tuotannon kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Kehittämällä kustannus- ja materiaalitehokkaita tuotantoprosesseja, joissa hyödynnetään uusinta teknologiaa (automaatio, robotiikka, jalostusteknologiat), innovaatioilla ja uutta tietoa hankkimalla voidaan parantaa tuottavuutta.

Tuotanto- ja tilarakenteen kehittämällä voidaan vaikuttaa tuottavuuteen. Yksikkökoon kasvu merkitsee samalla tarvetta parantaa tilusrakennetta ja siihen liittyvää infraa sekä kehittää johtamista ja työvoimaresursseja.

Osaaminen, digitalisaatio ja innovaatiot ovat keinoja ratkaista toimialan kehittämishaasteita. Tarvitaan tutkimusta ja tuotekehitystä, osaamisen kehittämistä sekä digitalisaation ja uusien innovaatioiden kehittämisalustoja/ekosysteemejä sekä niiden hyödyntämistä ja käytäntöön viemistä osaamisen ja tietämyksen siirron, koulutuksen ja neuvonnan keinoin. Uudet teknologiset ratkaisut ja tuotantomenetelmät sekä niiden edelleen kehittäminen ovat yksi keskeinen tekijä ratkaistaessa niin kannattavuuteen kuin ympäristö- ja ilmastotoimenpiteisiin liittyviä haasteita. Teknologinen kehitys ja digitalisaatio edistävät myös resurssi- ja materiaalitehokkuutta.

Tuotantoa ja jalostusta suuntaamalla vastataan kulutuskysynnän ja markkinatilanteen muutoksiin sekä monipuolistetaan tuotantoa uusilla tuotteilla (non-food/energia/teollisuuden uudet raaka-aineet). Rehuntuotannosta vapautuvalle peltoalalle tarvitaan uusia viljelykasveja. Eläinten terveyden- ja hyvinvointiin liittyviin odotuksiin vastaaminen.

Uusien yrittäjien saaminen alalle ja yritysten kasvun vaikutukset työmäärän hallintaan ovat keskeisiä haasteita maataloustuotannon jatkuvuuden kannalta. Millä kannustimilla ja toimenpiteillä asiaan voidaan vaikuttaa ratkaisevat tulevaisuuden tuotannon rakenteen ja laajuuden.

Kehittämistarpeet Haasteet Mahdollisuudet

TAVOITTEET ja VAIKUTTAVUUS

Maatalouden kustannustehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen

Maatalouden kannattavuuden sekä rakenteen ja sukupolvenvaihdosten edistäminen

Jalostuksen raaka-ainepohjan varmistaminen sekä elintarvikeklusterin kilpailukyky ja kannattava kasvu

Uusimman tiedon, digitalisaation ja teknologian hyödyntäminen

Kriisikestävyys ja muutoksen hallinta tuotannon ja talouden johtamisella

Maatalouden kannattavuus, tehokkuus ja kilpailukyky

- Kaikkien markkinoille tuotteita tuottavien tilojen tuottavuuden ja kustannustehokkuuden nostaminen.
- Hyödynnetään yhteistyön ja yhteisten resurssien mahdollisuudet toiminnan kehittämisessä.
- Maatalouden tuotantorakenteen kehittäminen (investoinnit nykyaikaiseen teknologiaan, tuotantorakennuksiin sekä tilusrakenteen ja -infran kehittämiseen).
- Materiaali-, energia- ja resurssitehokkuuden kasvattaminen.
- Pellon käytön monipuolistaminen (uudet viljelykasvit) ja hyvälaatuisten peltojen säilyminen viljelykäytössä (rehuntuotannosta vapautuvalle pellolle uutta käyttöä).
- Markkinatuoton kasvattaminen tuotannon jalostusarvoa nostamalla, markkinointiyhteistyöllä ja erikoistumalla.
- Markkinalähtöisen ja ammattimaisen luomutuotannon ja jalostuksen kehittäminen (elintarvikkeet ja muu käyttö: luomukuitu, teollisuuden raaka-aineet).

Maatilayritystoiminnan jatkuvuus

- Maatilayritysten toiminnan jatkuvuus, sukupolvenvaihdosten edistäminen ja rahoittaminen.
- Uudet ratkaisut ja mallit omistajanvaihdoksiin.
- Tukipalvelut sukupolvenvaihdosten edistämiseen.
- Kasvavien maatilojen työmäärän hallintaan ja osaavan työvoiman saantiin monipuolisia ratkaisuja.

Kriisikestävyys, riskienhallinta ja elintarviketurvallisuus

- Menetelmät tuotannollisten riskien hallintaan muuttuvassa toimintaympäristössä (sopimustuotanto, kumppanuusmaatalous, tuotantomenetelmät ja kasvivalinnat).
- Menetelmät maatilojen taloudellisen kestävyuden hallintaan (kustannusten hallintaa sekä talouden suunnittelua ja seuranta tukevan tiedon lisäämisen ja osaaminen).
- Inhimillisiin riskeihin varautuminen (työympäristö, työpanoksen hallinta ja palvelut henkisen jaksamisen tueksi).
- Investoivien tilojen riskien hallintaan työkaluja (ratkaisuja talouden hallintaan ja työvoimatarpeen kasvuun).
- Elintarviketurvallisuuden ja -puhtauden korkean tason ylläpitäminen.

TOIMENPITEET

Osaaminen, tiedon siirto, digitalisaatio ja teknologia

- Uusien kestävien ruoantuotantoteknologioiden ja digitaalisten työkalujen kehittäminen ja käyttöön otto.
- Digitaalisten sovellusten kehittäminen ja käyttöönotto toiminnan johtamisessa (suunnittelu, mittaaminen, dokumentointi ja tietovarantojen hyödyntäminen).
- Digitalisaation ja teknologisten ratkaisujen hyödyntäminen tuottavuuden kehittämisessä (robotiikka, automaatio, täsmäviljely).
- Teemallinen yhteistyö osaamisen kehittämisessä kumppanien kesken (eri rahastot, hankkeet ja verkostot).
- Osaamisen hyödyntäminen maakuntaa laajemmalla alueella (alueiden yhteiset webinaarit, koulutuksen skaalaaminen).
- Jatkuvan oppimisen toteutustapojen ja opintopolkujen kehittäminen (tavoitteena osaamisen saavutettavuus).
- Vertaisoppimisen, tiedon vaihdon, verkostoitumisen ja yhteistyön kehittäminen.
- Tutkimuksen, neuvonnan ja koulutuksen hyödyntäminen uusimman tiedon hankinnassa ja osaamisen kehittämisessä.
- Integroituminen osaksi maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmässä (AKIS) tehtävää innovointia ja tuotekehitystä alueellisessa kehittämisessä hyödynnettäväksi.

AKIS-järjestelmällä (Agricultural Knowledge and Innovation System) tarkoitetaan toimijoiden vuorovaikutusta, jossa laajalaisesti tuotetaan, levitetään ja käytetään uutta tietoa ja innovaatioita maataloudessa ja maaseutualueilla.

Kilpailukykyinen ja kannattava elintarvikeklusteri

- Jalostusasteen nostaminen koko elintarvikeketjussa (erikoistuminen, uuselintarvikkeet, jalostuksen kehittäminen).
- Arvonluontikyky ja elintarvikemarkkinoiden toimivuuden kehittäminen (tuottajaorganisaatiot, laatujärjestelmät, alkuperätieto).
- Markkinoiden tunteminen ja elintarvikkeiden viennin kasvattaminen (markkinointi- ja tuotantopotentiaalin lisäys).
- Markkina arvon kasvattaminen (arvonlisää laatu- ja tuotantokriteereillä, luomujalosteet, tuotteiden brändäys).
- Vaihtoehtoisten markkinakanavien kehittäminen ja toimitusketjun logistiikka (sopimustuotanto, digitaaliset - ja suoramyyntikanavat, lyhyet toimitusketjut, markkinointiosaamisen kehittäminen, digimarkkinointi).
- Erikoistuminen ja verkostoituminen maakuntaa laajemmalla alueella, ylimaakunnallinen kehittämis-, hanke- ja yritystoiminta.
- Luonnontuotteiden (mm. marjat, sienet, kala) jalostuksen kehittäminen ja vienti.

TOIMENPITEET

Innovaatioiden, uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen

- Tuotannon uudelleen suuntaaminen vastaamaan muuttuvaan kulutuskysyntään (uudet tuotteet, viljelyn monipuolistaminen, non-food tuotteiden kehittäminen).
- Ruoan terveystuotteen ja ympäristövaikutusten huomioiminen tuotekehityksessä.
- Viljeltyjen ja luonnontuotteiden käytön monipuolistaminen (uudet sovellukset ja markkinat).
- Tuotekehitystä tukeva innovaatio- ja tutkimustoiminta (synergiat tutkimus- ja innovointipolitiikkaan, tutkimustiedon jalkauttaminen, yhteiskehittäminen markkinalähtöisesti yritysten, kaupan ja kuluttajien kesken).
- Yritysten tuotekehitystoimintaa tukevien rakenteiden luominen (tuotekehityspolkujen rakentaminen, alueen vahvuuksiin erikoistuneet tuotekehitysekosysteemit, verkostoituminen valtakunnallisiin ja kansainvälisiin tuotekehitysorganisaatioihin, teemakohtaiset kehittämisverkostot ja -toimenpiteet).
- Uusien viljelyä monipuolistavien tuotteiden kehittäminen (kuitumateriaalit, kasvualustatuotanto, muut teolliset käyttökohteet).
- Edelläkävijäyritysten kokeilu-, demonstraatio- ja pilotointitoiminnan edistäminen.
- Integroituminen osaksi maatalouden tuottavuutta ja kestävyttä koskevaa eurooppalaista innovaatiokumppanuutta (EIP-AGRI).

EIP-AGRI edistää resurssitehokasta, taloudellisesti elinvoimaista, tuottavaa ja kilpailukykyistä maataloutta rahoittamalla innovatiivisia hankkeita verkottamalla toimenpiteitä ja asiantuntija ryhmiä.

TOIMENPITEET

Manner-Suomen CAP27 suunnitelman rahoitus

- Tilanpidon aloittamisen tuki
- Maatilojen investoinnit
 - Nykyaikaiseen teknologiaan
 - Tuotannon kehittämiseen (erityisesti kotieläintalouden rakennusinvestoinnit)
 - Resurssitehokkuuden parantamiseen
 - Työ- ja tuotantoympäristön parantamiseen (työn rationalisointi, eläinten hyvinvointi, lannan käsittely)
 - Uusiutuvan energian tuotantoon ja käyttöön
 - Tilusrakenteen ja infran parantamiseen (tilusjärjestelyt, salaojitus, tilainfra)
- Elintarviketuotannon investoinnit ja kehittäminen
 - Investoinnit nykyaikaiseen tuotantoteknologiaan ja rakenteisiin
 - Kehitystuki tuotekehitykseen, innovaatioihin markkinoinnin ja logistiikan kehittämiseen
- Kehittämishankkeet koulutuksen, tiedonsiirron ja osaamisen kehittämiseen
- Kehittämis- ja innovaatiohankkeet (yhteistyö, tuotekehitys, kokeilut, pilotti- ja demonstraatiohankkeet)
- Valtakunnalliset, ylimaakunnalliset ja teemahankkeet
- Maatilojen neuvontapalvelut
- EIP-AGRI hanketoiminta

- Leader- strategiat

Muut rahoitusohjelmat

(ohjelmien yhteensovitus ja täydentävyys)

- ❖ Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027
 - ❖ ESR (koulutus ja osaamisen kehittäminen)
 - ❖ EAKR (infrastrukturi, innovaatiot)
- ❖ Horizon Europe 2021 – 2027/ruoka ja luonnonvarat

Liittymäpinnat muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin

- ✓ Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma (yhteensovitus)
- ✓ Biotalousstrategia

TYÖKALUJA TOIMEENPANOON

VISIO

Pohjois-Karjalan maaseutu on vesistöltään puhdas, hiilineutraali, luonnoltaan monimuotoinen ja elinvoimainen alue, jonka toimijat ovat ympäristö- ja ilmastoasioiden ennakkoluulottomia edelläkävijöitä

Vesistöjen tilan säilyttämisessä ja parantamisessa keskitytään karjatalouden aiheuttaman kuormituksen vähentämiseen, maa- ja metsätalouden aiheuttamien ravinnevalumiin ja eroosiosta johtuvien kiintoainevalumiin ehkäisyyn, turvemaiden ravinnevalumiin vähentämiseen, vesistöjen kunnostukseen sekä valuma-aluekohtaiseen vesiensuojeluun. Vesistöjen tilan parantamisessa tärkeitä toimenpiteitä ovat maan kasvukunnon parantaminen ja ylläpito sekä lannan käsittelyyn ja levitykseen liittyvät toimet. Tärkeinä toimenpiteinä vesistöjen tilan parantamiseksi nähdään valuma-aluekohtainen pilotointi, kosteikot ja nurmiviljely. Maataloustuotannon ympäristötoimien kohdentamista parannetaan tunnistamalla herkkiä alueita yhdistelemällä tietokantatietoja peltolohkotasolla.

Hiilineutraaliutta edistetään tukemalla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, uusiutuvien energialähteiden käyttöosuuden kasvattamista, kiertotaloutta, nurmitaloutta sekä kasvinviljelyyn ja metsätalouteen liittyvää hiilensidontaa. Myös asumisen ja liikenteen energiatehokkuutta parantamalla edistetään hiilineutraaliutta.

Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tärkeitä ovat lajiston köyhtymisen ja luontotyyppien uhanalaistumisen pysäyttäminen, monimuotoisen luonnon saavutettavuuden parantuminen sekä monimuotoisuuden lisääntyminen sekä maaseudulla että asutuskeskuksissa. Luonnon monimuotoisuutta tulee edistää erityisesti laiduntamisen, luonnonmukaisen viljelyn sekä maisemanhoidon ja perinnebiotooppien kautta. Lisäksi eliöstön tasapainoisuutta tulee lisätä muun muassa vieraslajien torjunnan ja ekosysteemipalvelujen turvaamisen avulla. Pölyttäjähönteisten elinympäristöjen säilyttämistä ja lisäämistä tarvitaan sekä luonnon monimuotoisuuden että viljelykasvien pölyttäjäpalvelun vuoksi.

Vastuullisen ja kannattavan liiketoiminnan sekä kestävän asumisen tavoitteita edistetään lisäämällä hajautetun ja uusiutuvan energian tuotantoa ja hyödyntämistä sekä kehittämällä ympäristöystävällistä liiketoimintaa. Maisemanhoito edistää myös matkailun kehittämistä. Hajautetulla nurmivaltaisella nautakarjataloudella voidaan vastata ympäristökuormituksen vähentämisen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen haasteisiin.

Kehittämistarpeet Haasteet Mahdollisuudet

TAVOITTEET ja VAIKUTTAVUUS

Vesistöjen kuormitus ja kasvihuonekaasupäästöt ilmaan pienenevät

Hiilen määrä peltomaassa ei vähene ja hiilensidontaa pystytään kasvattamaan

Ekosysteemipalveluja tuottavat maatalouselinympäristöt eivät heikkene ja luonnon monimuotoisuus säilyy

Ympäristötavoitteista lähtevä kestävä ja vastuullinen elinkeinotoiminta kasvaa ja elämisen hyvinvointi lisääntyy

Vesistöjen hyvä tila

- Maan kasvukunnon parantaminen ja ylläpito sekä eroosion torjunta (vesitalous, ravinnetasapaino, viljelykierto, maan rakenne).
- Peltojen vesitalouden hallinnan parantaminen (kuivatuksen toimivuus, viljelymenetelmät).
- Valumien estäminen (kasvipeitteisyys, suojakaistat ja -vyöhykkeet).
- Lannankäsittelyn ja -levityksen edistäminen ja kehittäminen (lannan käsittelymenetelmien kehittäminen ja ravinteiden tehokas hyödyntäminen).
- Vesistöjen ja valuma-alueiden kunnostuksen edistäminen sekä vesiensuojelutoimenpiteet yhteistyössä muiden rahoitusohjelmien kanssa.
- Ekologisesti kestävä metsänhoidon ja metsätalouden edistäminen.
- Ympäristötoimien kohdentamisen parantaminen (vaikuttavuutta kohdentamalla toimenpiteet herkille alueille).

Hiilineutraali tuotanto

- Kiertotalouden ja agroekologisten symbioosien kehittäminen.
- Uusiutuvan energiatuotannon kehittäminen (biokaasulaitokset, aurinkoenergia- ja geolämpöinvestoinnit).
- Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen ja korvaaminen uusiutuvilla.
- Vastuullinen ja eettinen matkailu (energiatehokas ja ekologinen matkailu, uudet matkailutuotteet).
- Kasvinviljelyn hiilensidontan ja nurmitalouden kehittäminen (maaperän hiilivarannon kasvattaminen viljelymenetelmiä ja kasvilajikkeita kehittämällä).
- Pitkäkiertoisten kasvien viljelyn kehittäminen erityisesti turvepelloilla (jatkuvapeitteiset viljelymenetelmät).
- Kosteikkoviljelyn edistäminen turvemailla (kasvualusta- ja kuiviketuotanto korvaamaan turpeen käyttöä).
- Peltoviljelyn logistiikan kehittäminen (tilusjärjestelyjen ja tilojen välisen yhteistyön edistäminen).
- Maankäytön hiilensidontan edistäminen (puurakentaminen, metsätalouden hiilensidonta ja suot).

TOIMENPITEET

Luonnon monimuotoisuus

- Perinneympäristöjen ja kulttuurimaisemien hoitaminen ja ylläpito.
- Monimuotoisen geeniperimän säilyttäminen (alkuperäisrodut ja -kasvit).
- Maisemanhoidon tukeminen haja-asutusalueilla.
- Luonnonmukaisen tuotannon edistäminen.
- Vieraslajien torjunta ja hävittäminen.
- Ekosysteemipalveluiden kehittäminen.
- Kosteikkojen perustaminen ja hoitaminen.
- Riista-, kurki- ja hanhipeltojen perustaminen ja hoitaminen sekä haittojen korvausmenettelyjen kehittäminen.
- Pölyttäjien elinympäristöjen säilyttäminen.

Digitalisaatio, innovaatiot ja osaamisen kehittäminen

- Uuden teknologian kehittäminen ja käyttöönotto (viljelytekniikat, lannoitus, energian- ja lämmöntuotanto).
- Digitaalisten menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto ympäristön kannalta kestävän tuotannon edistämiseksi (täsmäviljely, mittaaminen, seuranta).
- Tutkimus, tuotekehitys ja pilotointi uuden teknologian, menetelmien ja osaamisen kehittämisessä (ekoinnovaatioiden edistäminen).
- Viestinnän, koulutuksen ja neuvonnan kohdentaminen ohjelman toteutuksen kannalta keskeisille toimijoille ja sidosryhmille.

Kestävä liiketoiminta ja asuminen

- Hajautetun ja uusiutuvan energian tuotannon ja hyödyntämisen edistäminen.
- Kiertotalouden mahdollisuuksien hyödyntäminen (ravinteiden kierrätys).
- Nopeiden tietoliikenneyhteyksien vahvistaminen
- Ympäristöystävällisen liiketoiminnan edistäminen (uudet liiketoimintamahdollisuudet esim. matkailussa).
- Vastuullinen, kilpailukykyinen ja resurssitehokas ruokajärjestelmä. Hajautetulla nurmivaltaisella kotieläintuotannolla saadaan myönteisiä vaikutuksia niin ympäristökuormitukseen kuin luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.
- Laadukkaiden ja monipuolisten lähipalveluiden turvaaminen.
- Kestävän asumisen ja liikkumisen edistäminen.

TOIMENPITEET

Manner-Suomen CAP27 suunnitelman rahoitus

- Ympäristösopimukset
- Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito (perinnebiotoopit ja luonnonlaitumet)
- Kosteikon hoito
- Alkuperäisrodut ja -kasvit
- Luonnonmukaisen tuotannon sitoumukset
- Neuvontatuki ympäristön hoitoon ja luomuun
- Maatilojen ympäristöinvestoinnit
- Uusiutuvan energian tuotannon investoinnit
- Koulutus- ja yhteistyöhankkeet
- Leader (paikalliset kokeilut, ympäristöhoitotoimenpiteet)
- EIP-Agri hankkeet ja asiantuntijaryhmät
- Valuma-alueittaisia toimenpiteitä yhteistyössä muiden rahoitusohjelmien kanssa

Muut rahoitusohjelmat

(ohjelmien yhteensovitus ja täydentävyys)

- ❖ Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027
 - ❖ ESR (koulutus ja osaamisen kehittäminen)
 - ❖ EAKR (infrastrukturi ja innovaatiot)
- ❖ EMKR (vesien tilan parantaminen ja kalataloudelliset kunnostukset)
- ❖ Horizon Europe
- ❖ Interreg ja CBC ohjelmat (rajat ylittävät toimenpiteet)
- ❖ Life-ohjelma (EU:n ympäristöaloite)
- ❖ HELMI-ohjelma (luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien kunnostuksiin ja hoitoon)
- ❖ Kansalliset ohjelmat ja hankkeet

Liittymäpinnat muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin

- ✓ Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma (alueiden välinen yhteistyö)
- ✓ Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2022 – 2027 sekä Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelma 2022 – 2027 (vesien tilan parantaminen ja kunnostus)
- ✓ Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma (yhteensovitus)
- ✓ Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030 (ilmastotavoitteet)
- ✓ Pohjois-Karjalan metsäohjelma 2021 – 2025 (metsätalouden ympäristö- ja ilmastotavoitteet, maankäyttö)

TYÖKALUJA TOIMEENPANOON

VISIO

Elinvoimainen maaseutu on vetovoimainen yrittämisen ja asumisen toimintaympäristö.

Osaavat ihmiset ja uusin tieto sekä saavutettavat palvelut ja liikkuminen luovat dynaamisen ja kehittyvän maaseudun.

Yhteistyö, yhteisöllisyys ja verkostoituminen tuottavat uusia innovatiivisia tuotteita ja palveluja sekä toimintamalleja maaseudulle.

Yritystoiminnan vahvistaminen ja uudistaminen työpaikkojen ja taloudellisen toiminnan aikaansaamiseksi on maaseudun keskeisimpiä kehittämishaasteita maaseutuohjelmassa. Uudet toimialat ja yrittäjyyden muodot ovat mahdollisuuksia, joita edistämään tarvitaan kehittämisspalveluja. Maaseutuyritysten vahvuuksiin pohjautuvaa tuotannollista ja palvelutoimintaa tuetaan kasvuun ja kansainvälistymiseen.

Maaseudun innovaatiokapasiteetin kehittäminen yhteistyössä integroitumalla kansallisiin ja kansainvälisiin tuotekehitys-, innovaatio- ja kehitysympäristöihin.

Kriittinen tekijä on yritysten omistajanvaihdosten onnistuminen ja uusien yrittäjien saaminen maaseudulle.

Vetovoimainen toimintaympäristö syntyy arjen sujuvuuden, saavutettavuuden, palvelurakenteen, verkostojen ja yhteisöllisyyden kehittämisellä. Laadukas ja saavutettava toimintaympäristö edellyttää uusia maaseudun olosuhteisiin ja tarpeisiin kehitettyjä ratkaisuja ja toimintamalleja.

Yritystoiminnan kasvulle maaseudun on oltava kilpailukykyinen ja kehittämistä tukeva toimintaympäristö.

E erityisen suurena haasteena on naisten ja nuorten kokema maaseudun vetovoima sekä mahdollisuudet yrittämisen ja asumisen toimintaympäristönä.

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuva biotalous on luontainen mahdollisuus yritystoiminnalle maaseudulla. Uusien tuotteiden ja markkinoiden mahdollisuuksien tunnistaminen ja tuotekehitys sekä uuden tiedon hankinnan ja soveltamisen edistäminen. Uudet arvoketjut, siirtymä uusiutuviin energiaratkaisuihin, kiertotalous ja ekomatkailu tarjoavat kasvu- ja työllistämispotentiaalia maaseutualueille.

Digitalisaation kehitys, monipaikkaisuuden yleistymisen ja paikkariippumaton työ mahdollistavat maaseudun työpaikkakehityksen. Nopeiden tietoliikenneyhteyksien lisäksi tarvitaan toimenpiteitä vetovoimaisten etätyökeskittymien ja työympäristöjen luomiseksi monipaikkaista työtä varten, jolla lisätään työllisyysmahdollisuuksia ja palvelutarjontaa maaseudulla.

Työvoiman osaaminen ylläpito ja valmiuksien kehittäminen hankkimalla uusinta tietoa, koulutuksen, neuvonnan ja valmennuksen avulla. Koulutuksen saavutettavuuden ja tasa-arvoisuuden toteutumiseksi tarvitaan maaseudun toimintaympäristöön kehitettyjä jatkuvan oppimisen malleja. Investoimalla inhimillisen pääoman kehittämiseen voidaan tukea työpaikkojen syntymistä ja maaseudun toimijoiden mahdollisuuksia hankkia uusia tietoja ja taitoja ja saada koulutuspalveluja.

Osaavan työvoiman saatavuus on haaste myös maaseudulla.

Kehittämistarpeet
Haasteet
Mahdollisuudet

TAVOITTEET ja VAIKUTTAVUUS

Monipuolinen kasvava yritystoiminta ja osaava työvoima tukevat maaseudun työllisyyttä ja elinvoimaa. Laadukas ja saavutettava toimintaympäristö edistää asumista ja yritysten sijoittumista maaseudulle. Yhteisöllisyys, verkostot ja osallisuus toimivat oppimisen ja innovointikapasiteetin kasvun voimavarana. Digitalisaatio mahdollistaa paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työnteon maaseudulla.

Elinkeinotoiminnan vahvistaminen ja yritystoiminta

- Yritysten kasvua ja kilpailukykyä sekä työllistämistä kehittävät investoinnit.
- Yrittäjyyden (nuoret yrittäjinä, kokeilevaa yrittäjyyttä palvelevat mallit, kevytyrittäjyys, sivutoiminen yrittäjyys) ja yritysten omistajanvaihdosten edistäminen.
- Kehittämispalvelut yrityksille ja tuotekehityksen edistäminen (uudet yrittäjyyden muodot, verkostomaisesti toimivat tuotekehityspalvelut).
- Kasvuun ja kansainvälistymiseen, liikkeenjohtoon ja markkinointiosaamiseen liittyvä kehittäminen.
- Tuottavuuskehitystä edistävät investoinnit ja uuden teknologian käyttöönotto ja tason nostaminen (robotiikka, automatisaatio).
- Uusien yritysten perustamisen tukeminen, uudenlaisten toimialojen syntymisen edistäminen maaseudulle ja uusien tuotteiden kehittäminen sekä markkinoille saaminen ja viennin edistäminen (asiakasosaamisen kehittäminen).
- Riskien hallinnan kehittäminen (toiminnan suunnittelu ja johtaminen, yrittäjien jaksaminen ja resurssit).

Maaseudun vetovoimainen toimintaympäristö

- Laadukkaan toimintaympäristön ja toimivien rakenteiden kehittäminen (palvelut, infra, osaaminen).
- Tuotekehityksen tukirakenteet, neuvonta ja kehittämisen tuki (virtuaalisten mallien kehittäminen).
- Palvelujen modifiointi maaseudun tarpeisiin ja toimintaympäristöön (mobiili- ja virtuaaliratkaisujen yleistyminen ja saavutettavuus maaseudulla, palvelukeskukset ja uudet palvelukonseptit).
- Nopeat tietoliikenneyhteydet ja uudet logistiset toimintamallit.
- Yhteistyön, verkostojen ja osallisuuden kehittäminen (toimiala-asiantuntijaklusterit).

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan biotalous

- Arvoverkkolähtöinen kehittäminen raaka-aineiden jalostusarvon ja markkina-arvon lisäämiseksi.
- Uusiutumattomia raaka-aineita korvaavat materiaalien ja tuotteiden kehitys ja tuotantoinvestoinnit (energia).
- Luonnonvaroihin perustuvien uusien tuotteiden ja palvelukonseptien kehittäminen (kuidut, pigmentit, kosmetiikka, matkailu, ruoka, hyvinvointipalvelut).

Elinvoimainen
maaseutu

TOIMENPITEET

Maaseudun työvoima, osallisuuden ja osaamisen vahvistaminen sekä tiedon siirto ja inhimillisen pääoman kasvattaminen

- Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen.
- Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen (ml. työperäisen maahanmuuton ja maalle muuton edistäminen).
- Verkostojen hyödyntäminen ja ekosysteemien yhteistyö (kehittämisen- ja osaamisverkostojen kasvattaminen).
- Osaamisen saavutettavuutta parantavien rakenteiden kehittäminen, oppimisympäristöt ja -menetelmät maaseudulle (paikkariippumaton osaamisen kehittäminen).
- Räättälöidyt ja joustavat koulutuspalvelut (toimintamallien kehittäminen eri tarpeisiin ja kohderyhmille).
- Jatkuvan oppimisen toteutustapojen ja opintopolkujen kehittäminen (osaamisen saavutettavuuden parantaminen).
- Monipuolisten menetelmien hyödyntäminen ja uusien kehittäminen tiedon siirrossa (vertaisoppiminen, demonstraatiot, asiantuntijaverkostot).
- Osallisuutta lisäävät toimenpiteet.

Digitalisaatio maaseudun kehittämisessä

- Luodaan edellytyksiä ja toimintaympäristöä monipaikkaisen työn mahdollisuuden hyödyntämiseksi (monimuotoisia ja innovatiivisia työympäristöjä maaseudulle).
- Digitalisaation mahdollisuudet uudenlaisen työn, yritystoiminnan ja tuotteiden kehittämisessä.
- Digitalisaation hyödyntäminen palvelutuotannossa.
- Digitaaliset tuote- ja palvelukehitysympäristöt.
- Mahdollisuuksien ja vahvuuksien esiin tuominen.

Innovaatiokapasiteetti käyttöön

- Ihmisten osaamisen ja voimavarojen hyödyntäminen innovaatioiden tuottamisessa ja sitä tukevat kehittämispalvelut maaseudulla.
- Teemallinen yhteistyö ja rahoitusvälineiden synergian hyödyntäminen uusissa tuote- ja palveluinnovaatioissa.
- Innovaatiojärjestelmien ja -ympäristöjen kehityksen tukeminen (maaseudun innovaatorakenteet) sekä niiden integroiminen klustereiden välillä, alueellisiin, valtakunnallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin.
- Rakenteet ja mallit innovaatioiden kehittämiseksi ja siirtämiseksi yritysten ja alueiden välillä.
- Kokeilutoiminnan kehittäminen sekä innovaatio- ja kehittämispolkujen rakentaminen.
- Innovaatioita edistävän toimintaympäristön kehittäminen ja innovaatioverkostoihin integroitumisen tukeminen.
- Tutkimus ja tuotekehitys uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistämiseksi (yritysten tuotekehityspalvelujen tuottaminen verkostoitumalla kansallisiin ja kansainvälisiin tuotekehitysympäristöihin).

TOIMENPITEET

Manner-Suomen CAP27 suunnitelman rahoitus

- Yritysten investoinnit ja kehittämistoimenpiteet
- Yritysten perustamistuki
- Yritysrühmähankkeet
- Kokeilut ja toteutettavuusselvitykset
- Tuotekehitys ja yhteistyöhankkeet
- Yleishyödylliset investoinnit
- Kehittämishankkeet koulutuksen, tiedonsiirron ja osaamisen kehittämiseen
- Kehittämis- ja innovaatiohankkeet (yhteistyö, tuotekehitys, kokeilut, pilotti- ja demonstraatiohankkeet)
- Valtakunnalliset ja ylimaakunnalliset hankkeet sekä teemahankkeet

- Leader- strategiat (yritysrahoitus ja kehittämishankkeet)

Muut rahoitusohjelmat

(ohjelmien yhteensovitus ja täydentävyys)

- ❖ Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027
 - ❖ ESR (koulutus, osaamisen kehittäminen ja työvoima, osallisuuden edistäminen ja kansalaistoimijalähtöinen toiminta)
 - ❖ EAKR (infrastruktuuri/laajakaista, yritysten kehittäminen, innovaatiotoiminta)
- ❖ EMKR (kalastus ja matkailu, elintarvikejalostus)
- ❖ Horizon Europe 2021 – 2027

Liittymäpinnat muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin

- ✓ Pohjois-Karjalan metsäohjelma 2021 – 2025
- ✓ Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma (yhteensovitus)
- ✓ Biotalousstrategia
- ✓ Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030 (ilmastotavoitteet)
- ✓ Älykkään erikoistumisen strategiat
- ✓ Pohjois-Karjalan maaseutuluotain 2021

TYÖKALUJA TOIMEENPANOON

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen tavoite	Tavoite hankemäärästä (kpl)						Hankkeiden yhteenlaskettu bruttokustannus (€)					
	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Investoinnit (art 73), yritystoiminta												
Uusiutuvan energian ja biopolttoaineiden investoinnit	1	1	1	1	1	5	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	2 500 000
Maatalous- ja luonnontuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen investoinnit	5	8	8	10	9	40	1 750 000	2 800 000	2 800 000	3 500 000	3 150 000	14 000 000
Mikro- ja pienyritysten sekä monialaisten maatilojen investoinnit	50	90	90	100	90	420	6 000 000	10 800 000	10 800 000	12 000 000	10 800 000	50 400 000
Maaseutuyritysten kehittäminen (art. 78)	30	40	50	50	30	200	900 000	1 200 000	1 500 000	1 500 000	900 000	6 000 000
Investoinnit (art 73), maatilojen rakennetuki												
Investoinnit maatilojen kilpailukyvyyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen: Kotieläintalouden rakentamisinvestoinnit: Lypsy- ja nautakarjatalous, sikatalous, lammas- ja vuohitalous, hevostalous	5	20	25	25	25	100	2 500 000	10 000 000	12 500 000	12 500 000	12 500 000	50 000 000
Investoinnit maatilojen kilpailukyvyyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen: Kotieläintalouden- ja muut rakentamisinvestoinnit: lihasiipikarjatalous, mehiläistalous, kasvihuonetuotanto, kuivaamo, tuotanto- ja konevarasto, myyntikunnostus, työympäristöä ja tuotantohygieniaa edistävät investoinnit	10	35	40	50	45	180	1 000 000	3 500 000	4 000 000	5 000 000	4 500 000	18 000 000
Maatilojen energiainvestoinnit	15	20	25	25	15	100	1 200 000	1 600 000	2 000 000	2 000 000	1 200 000	8 000 000
Maatilojen energiainvestoinnit, biokaasu	0	1	1	1	0	3	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	3 000 000
Ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistävät investoinnit maatiloilla: Lannan käsittelyyn ja käyttöön liittyvät investoinnit	5	5	5	5	5	25	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	1 250 000
Ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistävät investoinnit maatiloilla: Vesitaloutta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä edistävät investoinnit	10	25	25	25	15	100	150 000	375 000	375 000	375 000	225 000	1 500 000
Eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta parantavat investoinnit	10	15	15	20	15	75	100 000	150 000	150 000	200 000	150 000	750 000
Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen ja yritystoiminnan käynnistäminen maaseudulla (art. 75)												
Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille, korkeampi	10	15	15	20	15	75	400 000	600 000	600 000	800 000	600 000	3 000 000
Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille, matalampi	4	5	5	5	6	25	60 000	75 000	75 000	75 000	90 000	375 000
Yritystoiminnan käynnistäminen maaseudulla	4	4	4	4	4	20	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen tavoite	Tavoite hankemäärästä (kpl)						Hankkeiden yhteenlaskettu bruttokustannus (€)					
	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Maaseudun laajakaistainvestoinnit (art. 68)	1	2	2	2	1	8	400 000	800 000	800 000	800 000	400 000	3 200 000
Investoinnit (art 73)												
Yleishyödylliset investoinnit ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen	0	1	0	1	0	2	0	100 000	0	100 000	0	200 000
Yleishyödylliset investoinnit luonnonvarojen kestävään hoitoon	0	1	1	1	0	3	0	100 000	100 000	100 000	0	300 000
Yleishyödylliset investoinnit luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi	0	1	0	0	1	2	0	100 000	0	0	100 000	200 000
Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit	0	1	1	1	1	4	0	300 000	300 000	300 000	300 000	1 200 000
Yhteistyö (art. 77)												
Yhteistyötoimet maatalojen kilpailukyvyyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen	3	4	4	4	3	18	600 000	800 000	800 000	800 000	600 000	3 600 000
Yhteistyötoimet laatu järjestelmien ja tuottajaorganisaatioiden edistämiseksi	1	1	1	1	1	5	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000	800 000
Yhteistyötoimet ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen	1	2	2	2	1	8	180 000	360 000	360 000	360 000	180 000	1 440 000
Yhteistyötoimet luonnonvarojen kestävään hoitoon	1	2	2	2	1	8	180 000	360 000	360 000	360 000	180 000	1 440 000
Yhteistyötoimenpiteet nuorten viljelijöiden ja yritystoiminnan edistämiseksi	5	5	5	5	5	25	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	4 500 000
Yhteistyötoimet sosioekonomisen rakenteen kehittämiseksi	1	2	2	2	1	8	180 000	360 000	360 000	360 000	180 000	1 440 000
Älykäs kylä -yhteistyöhankkeet	0	1	1	1	0	3	0	180 000	180 000	180 000	0	540 000
EIP	0	1	1	1	1	4	0	180 000	180 000	180 000	180 000	720 000
Koulutus (art.78)	1	2	2	2	3	10	180 000	360 000	360 000	360 000	540 000	1 800 000
Tiedonvälitys (art. 78)	2	2	3	3	2	12	360 000	360 000	540 000	540 000	360 000	2 160 000
Yhteensä kehittämishanketuet	16	28	27	28	21	120	3 140 000	5 420 000	5 400 000	5 500 000	4 080 000	23 540 000
Yhteensä hanke-, yritys- ja rakennetuet	175	312	336	369	296	1 488	17 990 000	38 310 000	41 990 000	45 240 000	38 985 000	182 515 000

Ohjelmien yhteensovitus, yhteistyö ja työnjako Pohjois-Karjalassa

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman 2021–2027 kanssa yhteistyötä ja yhteensovittamaista tehdään etenkin matkailu-, elintarvikeinvestointien ja kalanjalostuksen osalta (kalastusmatkailuun tai -opastointiin liittyvät investoinnit ja hankkeet, elintarvikkeiden jalostus, joissa kalanjalostus on osana useamman raaka-aineen jalostusta, tai yhteisesti käytettävää logistiikkaa palvelevat investoinnit). Rahaston toimenpiteet kohdistuvat kalan alkutuotannon ja jalostuksen investointeihin, kehittämishankkeisiin sekä menekin edistämiseen ja ympäristötoimenpiteisiin. Rahaston alueellisesta toimeenpanosta vastaavat kalataloustehtäviä hoitavat ELY-keskukset sekä Leader-yhdistysten yhteydessä toimivat kalatalouden toimintaryhmät.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 sisältää **Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta** tuettavat toimet. Ohjelma tulee sisältämään myös Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimia (JTF). Toimenpiteet painottuvat kasvuun ja kansainvälistymiseen tähtäävien yritysten kehittämiseen ja yrittäjyyden edistämiseen, innovaatiotoimintaan, työvoiman osaamisen kehittämiseen ja työllisyyden parantamiseen sekä toimintaympäristöä kehittäviin investointeihin ja hankkeiden rahoittamiseen. Yhteisiä teemoja maaseutusuunnitelman tavoitteiden kannalta ovat myös yhdenvertaisuuden ja osallisuuden kehittäminen kansalaistoimijalähtöinen toiminta. Yritysten kehittämisrahoituksen työnjakoa alueella on linjattu osaltaan laaditussa yritysrahoitusstrategiassa. Maaseuturahaston painopiste on mikroyritysten kehittämisessä ja maataloustuotteiden jalostuksessa.

Alueen **Leader-ryhmien** ja ELY-keskuksen kanssa laaditaan yhteistyösopimus, jossa kuvataan keskinäinen työnjako sekä hanke- että yritystukien osalta. Leader-ryhmien rahoitus kohdistuu pääasiassa pienempiin ja paikallislähtöisiin hankkeisiin. Yritysten ja maatilojen kehittämiseen Leader-ryhmillä on myös omia ELY-keskuksen toimenpiteistä eriytettyjä rahoitusvälineitä.

Alueiden välisessä yhteistyössä sekä **EIP-Agri** ja muussa **kansainvälisessä kehittämistoiminnassa** painotetaan teemoja ja toimenpiteitä, joilla saavutetaan enemmän lisäarvoa verrattuna alueelliseen toimintaan. Ylimaakunnallisella toiminnalla voidaan saada kehittämistoimintaan laajempaa osaamista ja muita alueelta puuttuvia resursseja. Yhteistyöllä voidaan lisätä myös teemallisten kehittämiskokonaisuuksien tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Järvi-Suomen ELY-keskusten yhteistyön tuloksena laaditun maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelman toimeenpanoa jatketaan. Muita yhteisiä tekemisen paikkoja voivat olla mm. ylimaakunnallisten hankkeiden rahoittaminen, viestintäyhteistyö ja ohjelmien tuloksellisuuden arviointi.

Pohjois-Karjalan maaseutualue 2023–2027

Maaseutusuunnitelman kehittämishanke- ja yritysrahoituksesta pois jäävä alue

